

GLAS GORENJSKE

GLESILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETO XII., ST. 73 — CENA 10 DIN

KRANJ, 18. SEPTembra 1958

Povečana industrijska proizvodnja v prvem polletju v našem okraju

Uspebi so odraz stimulativnejšega nagrajevanja

Po podatkih okrajnega Zavoda za plan se je industrijska proizvodnja v kranjskem okraju v letošnjem prvem polletju v primerjavi z istim razdobjem lani povečala za 5,7 %, realizacija pa za 15,1 %. Primerjava količinske proizvodnje v prvih šestih mesecih letos s planom za leto 1959 kaže, da se je le-ta povečala za 2,8 %, realizacija pa za 3 %. Predvidevanja družbenega plana so bila torej nekoliko prekorčena.

Povečanje proizvodnje v prvem polletju 1959 v primerjavi s planom 1959 prihaja do posebnega izraza predvsem v nekaterih gospodarskih panogah (črna metalurgija, elektroindustrija ter lesna, usnjarska, tekstilna, gumarska, živilska in grafična industrija). Jesenjska Zelezarna je svoj letni plan 30,423 milijonov dinarjev izvršila z 2,535 milijonov dinarjev ali s 3,5 % prekoracitvijo. Od tega je izvoza le za 0,2 milijona dinarjev (manjše količine termoforjev v afriške dežele). Letni plan realizacije po lastni ceni 3,215 milijonov dinarjev je realizirala z 1,642 milijonov din, prekoracila ga je torej v prvem polletju za 2,1 %. Živilska industrija je polletni količinski proizvodni plan presegla za 3,6 %, polletni plan realizacije pa za 19,2 %.

Ugotovimo torej lahko, da je prodaja blaga kljub povečani proizvodnji, večjemu izvozu in povečanemu povpraševanju na domačem tržišču potekala v glavnem zadovoljivo, razen pri tekstilni in usnjarski in delno tudi pri črnilarski ter lesni industriji, kjer so se povečale zaloge. Vzrok, da realizacija ni bila v letošnjem prvem polletju še večja, pa ni samo povečanje zalog govorov artiklov, pač pa znižanje prometnega davka in znižanje cen izdelkov tekstilne industrije in črnej metalurgije.

Elektroindustrija je polletni količinski plan proizvodnje prekorčila za 8 % in prav tako lesna industrija, pri kateri pa je bil polletni plan realizacije preko-

račen le za 2,8 %. To pomeni, da je ta panoga v prvih šestih mesecih letos precej povečala zaloge. Usnjarska industrija je količinski polletni plan prekoracila za 3,6 %, realizacija pa je bila pod planom (98 %) nekaj blaga je ostalo tudi na zalogi. Tekstilna industrija je količinski proizvodni plan prekoracila v prvem polletju za 1,6 %, realizacija pa je bila pod planom (97,8%). Temu niso vzrok samo zaloge oziroma neprodani izdelki, pač pa tudi znižanje cem tekstila. Tovarna gumijevih izdelkov »Sava-Kranj«, ki edina predstavlja gumarško industrijo, je postavljene letni plan realizacije po polni lastni ceni 4,898 milijonov dinarjev izvršila z 2,535 milijonov dinarjev ali s 3,5 % prekoracitvijo. Od tega je izvoza le za 0,2 milijona dinarjev (manjše količine termoforjev v afriške dežele).

Letni plan realizacije po lastni ceni 3,215 milijonov dinarjev je realizirala z 1,642 milijonov din, prekoracila ga je torej v prvem polletju za 2,1 %. Živilska industrija je polletni količinski proizvodni plan presegla za 3,6 %, polletni plan realizacije pa za 19,2 %.

Ugotovimo torej lahko, da je prodaja blaga kljub povečani proizvodnji, večjemu izvozu in povečanemu povpraševanju na domačem tržišču potekala v glavnem zadovoljivo, razen pri tekstilni in usnjarski in delno tudi pri črnilarski ter lesni industriji, kjer so se povečale zaloge. Vzrok, da realizacija ni bila v letošnjem prvem polletju še večja, pa ni samo povečanje zalog govorov artiklov, pač pa znižanje prometnega davka in znižanje cen izdelkov tekstilne industrije in črnej metalurgije.

Cisti dohodek gospodarskih organizacij se je v letošnjem prvem polletju v primerjavi z tem zadovoljivi, in so dani v istim razdobjem lani povečali za 47 %, v primerjavi s polletnim planom za leto 1959 pa za 27,4 %. Tak porast čistega dohodka je posledica absolutnega porasta brutto produkta, povečane storilnosti dela, povečanja minimalnih osebnih dohodkov in odstopljene prispevki iz dohodka v kmečini in črnilarski industriji.

Tudi ostale gospodarske panoage so v letošnjem prvem polletju zabeležile precejšnji napredek. V gradbeništvu je bil polletni plan realizacije prekoracen za 22,2 %, v primerjavi s prvimi šestimi meseci lanskega leta pa se je realizacija povečala za 41,6 %. Taki uspehi so posledica boljše mehanizacije, precejšnje skoncentriranosti gradbene dejavnosti na enem področju in boljše organizacije dela, s tem pa seveda povečane storilnosti.

Bruto produkt v cestnem prometu se je v primerjavi s prvim polletjem 1958 povečal za 27,9 %, realizacija v prvem polletju pa je v primerjavi s planom bila dosežena v višini planirane polletne realizacije. Na povečanje brutto produkta je vplivala predvsem boljša organizacija in novi avtobusi.

V obrti je bil polletni plan po podatkih Obrtnice presežen za 13,4 %. Letni plan bo zlahka dosežen, medtem ko bo močno presežen perspektivni plan. V trgovini se je močno povečal (za 850 milijonov din) promet v trgovini na drobno, čemur je vzrok predvsem povečana kupna moč prebivalstva.

Uspehi gospodarskih organizacij v kranjskem okraju so torej bil v prvem polletju letos povsem zadovoljivi, in so dani v istem razdobjem lani povečali za 47 %, v primerjavi s polletnim planom za leto 1959 pa za 27,4 %.

Tak porast čistega dohodka je posledica absolutnega porasta brutto produkta, povečane storilnosti dela, povečanja minimalnih osebnih dohodkov in odstopljene prispevki iz dohodka v kmečini in črnilarski industriji.

Cisti dohodek gospodarskih organizacij se je v letošnjem prvem polletju v primerjavi z tem zadovoljivi, in so dani v istim razdobjem lani povečali za 47 %, v primerjavi s polletnim planom za leto 1959 pa za 27,4 %. Tak porast čistega dohodka je posledica absolutnega porasta brutto produkta, povečane storilnosti dela, povečanja minimalnih osebnih dohodkov in odstopljene prispevki iz dohodka v kmečini in črnilarski industriji.

Letošnji pridelek koruze v Vojvodini je letos precej večji kot predloškim, ko je bil pridelek tudi zelo dober. Prve cene kažejo, da bo znašal celotni pridelek koruze kakih 290.000 vagonov. Za obiranje tega prideka so v Vojvodini organizirali 110 prostovoljnikov mladinskih delovnih brigad, katere pomoč bo spričo potreb po čimprejšji sprostiti nafta za jesensko sezonu zelo važna. —

Na sliki: učenje koruze na Gorenjskem

S seje Okrajnega ljudskega odbora Kranj

Za pospešen razvoj turizma

Pospešena izgradnja turističnih centrov v Bohinju in Kranjski gori - Športni objekti pod komunalno upravo

Na 26. skupni seji obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora Kranj, ki je bila v torek, 15. decembra, so bile važne točke dnevnega reda poročilo in razprava o stanju telesne vzgoje v okraju Kranj, razprava in sklepanje o programu turističnega razvoja gornjosedolske doline in Bohinju in poročilo o IX. Gorenjskem sejmu. Od gostov so se seje udeležili tudi član IK CK ZK Slovenije Boris Zherl, predsednik Zveze obrtnikov Zbornic Jugoslavije Tone Fajfar, sekretar za blagovni promet LR Slovenije Miran Košmelj, predsednik CK LM Slovenije Tone Kropušek, predsednik komisije za šport pri IS LR Slovenije Vlado Dernič, sekretar OK ZKS Kranj Franc Popit in drugi.

SPORTNI OBJEKTI POD KOMUNALNO UPRAVO

V prvi točki dnevnega reda je predsednik Sveta za šport in telesno vzgojo pri OLO Kranj Jakob Zen prebral poročilo o stanju telesne vzgoje v kranjskem okraju. Pri tej točki so bili nav-

zoci tudi predstavniki posameznih podzvez. V poročilu je bilo med drugim poudarjeno delo telesno-vzgojnih organizacij v okraju Kranj, kjer dela 10 podzvez, ki vključujejo 133 osnovnih telesno-vzgojnih organizacij z 12.846 aktivnimi člani. Nadalje je bilo v poročilu govora o stanju telesne vzgoje na naših šolah, delovnih kolektivih, o delu in vlogi občinskih Svetov za telesno vzgojo, o nabiralni akciji štabov pri občinskih svetih in pri okrajnem svetu ter o sporedno grajenju športnih objektov na Gorenjskem.

Po prebranem poročilu se je razvila enourna živahnata razprava, v kateri je sodelovalo precej govornikov. Ti so dali koristne predloge in so na podlagi teh sprejeti vrsto sklepov v smislu I. kongresa telesne kulture. Med najvažnejšimi sklepi je ta, da pridejo vsi športni objekti pod komunalno upravo in jih ne bodo več vzdrževala posamezna društva. Do konca letašnjega leta pa se mora ustanoviti enoten organ za telesno kulturo v kranjskem okraju. Sklenili so tudi, da mora biti telesna vzgoja na šolah enakovreden predmet ostanek, da bo treba omeniti kritiko na recept socialnega zavarovanja in nobenega izkušenja, kar je bila tudi propaganda in organizacija zborov pomanjkljiva, uspeh teh zborov zadovoljiv. Na prvem mestu je treba omeniti kritiko »zavarovanje glede čakalne dobe za sprejem v zobnih ambulantah. Po trditvah zavarovancev morajo pacienti čakati ne prvi sprejem v zobozdravstveni ambulanti od 1 meseca do pol leta, v nekaterih primerih pa tudi več.«

Pri Okrajin skupčini delujejo tudi komisije in sicer: komisija za zdravstveno problematiko in preventivo, komisija za povezavo s podjetjem in zavarovanci, komisija za higienično-tehnično zaščito, nadalje komisija za organizacijo in finančna vprašanja, ter komisija za invalidska vprašanja.

Predstanki posameznih komisij so podali poročila, ki je bilo iz njih razvidno, da so komisije delale v prvem polletju uspešno. Skupčina Okrajnega zavoda je za leto 1959 odobrila tudi 3,500.000 din iz sklada za preventivno zdravstveno varstvo, za organizacijo skupnih okrejanj zavarovancev iz podjetij. Taka okrejanja so bila organizirana za zavarovance iz 21 gorenjskih podjetij.

O ostalih problemih socialnega zavarovanja bomo poročali v naslednjih številkah našega lista.

O programu turističnega razvoja Bohinja in zgornjosedolske

S VI. ZASEDANJA SKUPŠCINE OKRAJNEGA ZAVODA ZA SOC. ZAVAROVANJE

V kranjskem okraju 50.036 zavarovancev

Uspešno delo komisij - Pomanjkljiva organizacija Zborov zavarovancev

V sredo dopoldne je bilo v dvorani OLO Kranj VI. redno zasedanje skupščine Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje. Skupščini sta poleg številnih delegatov prisostvali tudi podpredsednik OLO Kranj Ivan Bertoncelj in član republikega zavoda za socialno zavarovanje tovarš Spicar.

V poročilu, ki ga je podal direktor Zavoda Ivo Majdič, so bili med drugim poudarjene osnovne značilnosti poslovanja Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v letošnjem prvem polletju, v pri-

merjavi z istim obdobjem lani. Število aktivnih zavarovancev je doseglo v juniju povprečno 50.036 zavarovancev, medtem ko je bilo lani v juniju povprečno 47.484 zavarovancev, to je 2552 zavarovancev več. Odstotek izostankov z dela zaradi bolezni, nezgod in porodov v I. polletju letos je v primerjavi z lanskim letom za 0,86 % višji. Finansiranje socialnega zavarovanja letos poteka dokaj v skladu s predvidenim predračunom dohodkov in izdatkov. Tako so dohodki v prvem polletju nekoliko višji kot je bilo s planom predvideno, izdatki pa ne dosegajo popolnoma po predračunu predvidene vsoite.

Pri Okrajin skupčini delujejo tudi komisije in sicer: komisija za zdravstveno problematiko in preventivo, komisija za povezavo s podjetjem in zavarovanci, komisija za higienično-tehnično zaščito, nadalje komisija za organizacijo in finančna vprašanja, ter komisija za invalidska vprašanja.

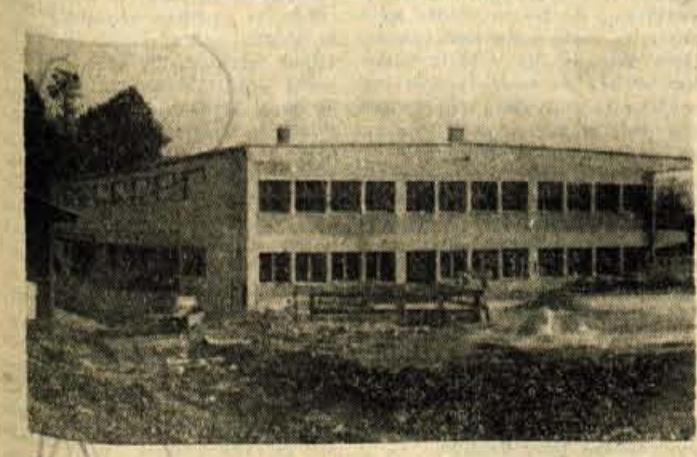
Predstanki posameznih komisij so podali poročila, ki je bilo iz njih razvidno, da so komisije delale v prvem polletju uspešno. Skupčina Okrajnega zavoda je za leto 1959 odobrila tudi 3,500.000 din iz sklada za preventivno zdravstveno varstvo, za organizacijo skupnih okrejanj zavarovancev iz podjetij. Taka okrejanja so bila organizirana za zavarovance iz 21 gorenjskih podjetij.

O ostalih problemih socialnega zavarovanja bomo poročali v naslednjih številkah našega lista.

O programu turističnega razvoja Bohinja in zgornjosedolske

POSNETOVANJE KOVINARJEV STROKOVNEM IZOBRAZEVANJU

V sredo in četrtek, 16. in 17. septembra, je bilo v Istri in Kranju posnetovanje o strokovnem izobraževanju delavcev, ki ga je priredil republikanski odbor sindikala kovinarjev. Kot gosta sta se ga udeležili tudi članica predstavstva republike sindikalnega sveta Tinka Blaha in predstavnik Sveta za šolstvo LRS tovarš Jalen. V sredo so govorili o načelih sindikalnih organizacij pri strokovnem izobraževanju delavcev, včeraj pa o izobraževanju delavcev v podjetju.

Konec preteklega meseca je bila v Lesčah otvoritev področnega skladista »Žito« Ljubljana, ki velja doslej za največji tovorni obisk na Gorenjskem. Novi silos ima prostora za 1500 ton žito in mlevenih izdelkov in bo lahko za precej let krši potrebe kranjskega okraja. V skladističu, čeprav še ni dokončno dogradeno, je v skladističu že precej vagonov pšenice. Skladističu ni namenjeno le za temveč za vse vrste žitaric. Z žitnim semenom bo skladističu prepravljalo mlino Zapuža in Globoko, z mlevenimi izdelki pa bo prepravljalo vse okraj. — Podoben silos kot je v Lesčah, je bil dogradjen tudi v Logatu, v gradnji pa je v Novem mestu. Gradnja skladista za žito je predvidena v Sloveniji še v Kranju, Domžalah, Ljubljani in Mariboru. — Na sliki: skladističu v Lesčah; v zgornjem

Seja ObLO Železniki

Danes popoldne se bosta v Železnikih sestala oba zborov občinskega ljudskega odbora. Medtem ko bosta na skupni seji razpravljala in sklepala o zaključnih računih gospodarskih organizacij za leto 1958 ter imenovala vse upravnih in družbenih organov, bosta na ločenih sejah razpravljala o nekaterih pomembnejših gospodarskih vprašanjih: rekonstrukciji Medzadržnega lesno-industrijskega kombinata Česnica, o ustanovitvi obrnega podjetja kovinske stroke v Železnikih in drugem.

S posvetovanja o odkupu in preskrbi s kmetijskimi pridelki

Osnovna naloga: ČIMPREJ ZAGOTOVITI DOVOLJ KROMPIRJA DOMAČIM POTROŠNIKOM

V prostorih Okrajnega ljudskega odbora Kranj je bilo v sredo dopoldne posvetovanje o odkupu in preskrbi s kmetijskimi pridelki, ki ga je v sporazumu s Trgovinsko zbornico in Okrajno zadružno zvezo Kranj sklical Okrajni ljudski odbor Kranj. Kot gost se je posvetovanju udeležil tudi predstavnik državnega sekretariata za blagovni promet LRS tovarš Puc.

Na dnevnem redu je bila najprej problematika odkupa in prekrbe potrošnikov s krompirjem. Tajnik Trgovinske zbornice za okraj Kranj Ivo Šefic je v uvodnem referatu poudaril, da so bile prve ocene letošnjega pridelka krompirja o kranjskem okraju precej optimistične. Zaradi neugodnih vremenskih razmer pa bo po sedanjih podatkih proizvodnja krompirja v Sloveniji za približno 28% manjša kot lani, v kranjskem okraju pa za 25% manjša, medtem ko bo pridelek v okviru vse države večji za približno 6%, kar znače okoli 100.000 ton. To pomeni, da je jugoslovanski trg letos s krompirjem iz lastne proizvodnje precej bolj založen kot lani, predvsem so si vse večja potrošnška sledila sama, v svoji okolici, preskrba zadostne količine, ker so v preteklih letih s slovenskimi dohvaljili imela pogoste slabe izkušnje. Če upoštevamo to povečano proizvodnjo v jugoslovanskem merilu in dejstvo, da je Slovenija lani dobavila ostalim republikam 60.000 ton krompirja, okoli 25.000 ton pa ga je Jugoslavija tudi uvozila, potem lahko zaključimo, da letos po slovenskem krompirju ne bo takega povraševanja kot lani. Na to morajo priznati, da v oskrbovalna podjetja tudi računati. V okviru Jugoslavije predvidevajo letos 540.000 ton tržnih viškov krompirja, kar bo zadostovalo za potrebe vse države. Ugotavljajo pa letos za 20 do 25% slabše hektarske donose kot lani, kar ni samostojna neugodna vremenskih razmer, pač pa tudi slabše kvai te semena.

Letošnja proizvodnja krompirja v kranjskem okraju bo po dosedanjih računih kmetijskih strokovnjakov znašala 65.620 ton, kar je za dobrih 1000 vagonov manj kot lani. Od te količine računajo za lastne potrebe kmetov, za krmilo pa 39.844 ton. Celotni tržni višek v okraju bo torej 25.776 ton, od levega pa predvidevajo za domače potrošnike 8.252 ton, tako da bo ostalo še 14.724 ton tržnega viška krompirja za izvoz iz okraja, predvsem v druge republike.

Osnovni problem pri odkupu in preskrbi s krompirjem, ki ga je treba najprej rešiti, je zdaj, kako

godbeno in s tem imeli nekaj več stroškov, in ceno tistih, ki ga niso pridelovali v kooperaciji. Tega sklepa pa mnoge zadruge dosledno niso upoštevale. To seveda nima samo negativnega političnega vpliva na kmeta, ampak so najbolj napredni proizvajalci na ta način tudi ekonomsko oškodovani. Kolikor letos za to merodajnim forumom ne bo uspelo dosledno vztrajati pri tej razliki, za katere lahko ugotovimo, da je minimalna (nekateri upravniki zadruge so predlagali dinar in pol) tedaj je odveč govoriti o ureditvi trga in o napredku gorenjskega kmetijstva.

Med ukrepi za odkup večine krompirja že v jeseni omenimo predvsem obračunavanje na odpri račun. To pomeni, da bodo zadruge kmetu pri odkupu krompirja izplačale le nekakšno akontacijo, spomlad, ko bo prodan ves pridelek, pa bodo obračunala celotno prodajo in izplačale se morebitne pozitivne razlike (če se bo cena krompirja spomlad dvignila). S tem bodo paralizirane najrazličnejše špekulacije z zadrževanjem krompirja do spomlad, kar je tudi oškodovalo predvsem državnemu kmetijsku posevnu v pogodbene prideljalce, ki so krompir — po nižji ceni! — prodali že v jeseni.

T.

USPEH delovnih rok

Na poti v službo si navadno kupimo cigarete in časopis. Zena gre zjutraj na trg in kupi kruh, solato itd. Tako vsak dan izdajamo denar. Mnoge gospodinje, ki si redno zapisujejo izdatke, bi lahko ob koncu meseca razvrstile stroške v razne stolpce: oblike in obutev, hrana, pohištvo in oprema, kurjava, najemnina, šola in knjige, razvedrilno itd. itd. To so izdatki — osebna potrošnja, kot temu pravijo ekonomisti. Ti izdatki so seveda odvisni od dohodka. Vsakodan lahko potroši samo toliko, kolikor zaslubi. To velja toliko za posameznika in družino, kot za celotno družbo. Čim več delamo, čim več je narejenega in zasluženega, tem več lahko potrošimo.

Podatki, zlasti po 1953. letu, kažejo pri nas velik vzpon osebne potrošnje: bodisi v republiki kot celoti, ali samo v našem okraju. Trgовine v okraju (živili, oblike, orodje itd.) so prodale leta 1953 za 5109 milijonov dinarjev blaga. Stevilke o osebnih potrošnjih nato iz leta v leto načršajo. Največji vzpon pa smo zabeležili v zadnjih letih. Od več kot 7 milijard dinarjev, kolikor so ocenili osebno potrošnjo v našem okraju v 1956. letu, se je leta lani povzpela nad 10 milijard dinarjev, kar pomeni skoraj se enkrat več, kot pred petimi leti. To pomeni potrošnjo okrog 75.000 dinarjev na prebivalca letno, vključujuč otroke in starčke. Letos pa skupni izdatki prebivalstva še bolj naglo naraščajo, tako da je bilo v prvem tromesečju prodanega blaga za 3767 milijonov, v drugem tromesečju že za 4226 milijonov (za 459 milijonov več).

Vzpostavljeno s tem, razumljivo, so se dvigali tudi dohodki prebivalstva. Med vsemi dohodki obrti, za prodane kmetijske pridelke itd. so zelo značilni prejemki delavcev v obliki plač. Ti dohodki so se v zadnjih petih letih povečali za več kot 100 odstotkov (od 4195 milijonov v 1953. letu na 8839 milijonov dinarjev lani). Samo v drugem tromesečju letos, v primerjavi s prvim tromesečjem se je dvignila skupna vsota plač za novih 459 milijonov dinarjev.

Kritik bi imel pri tem tudi upravičeno pripombo: da so se namreč v teh letih spremenile tudi cene, oziroma da stevilke v dinarjih z blagom ne pomenujo tistega, kar je bilo 1953. leta. — Toda te razlike so dokaj majhne. Res je, da stevilke naših osebnih dohodkov in osebne potrošnje dokazujo velik napredok. Dokazujejo napredok, ki je bil mogoč na osnovi močne industrije, oziroma na podlagi vsestranskega dviganja skupnega narodnega dohodka. — Dokazujejo skupno uspehe pri dvigu življenjske ravni, dokazujejo uspeh delovnih rok ob nenehnem dviganju produktivnosti dela.

Priprave za proslavo

v Završnici gredo h koncu

V sredo 16. septembra je bila v prostorih OLO Kranj predzadnja seja pripravljalnega odbora za proslavo v Završnici, ki bo 26. in 27. septembra. Na seji so pregledali delo posameznih komisij.

Propagandna komisija je poskrbela za okusno natisnjeno prospekt, ki vsebuje zemljovid Završnice in okolice, življenjepis prvega sekretarja CK SKOJ Dragoljuba Milovanovića, opisani so nekateri pomembni dogodki iz NOB iz okolice Žirovnice in končno program prireditve. Spominsko ploščo, ki bo odkrita v soboto, 26. septembra, bodo vzdali na kraju, kjer se je ponosredil Milovanović, že 23. septembra. Ravnog takoj je poskrbljeno, da bodo z letali širom po vsej Sloveniji metali propagandne letake. Komisija za program je zagotovila, da bosta v soboto nastopila folklorna skupina KUD Bohinjska Bistrica in tamburinski orkester z Javornika. Stari partizanski tovariši bodo pripovedovali ob tabornih ognjih o zgodovinskih dogodkih Završnice in Gorenjske. Godba na pihala z Javornika bo igrala pri prihodu vsakega vlaka v Žirovnicu, jeseniška godba pa bo igrala na prireditvenem prostoru. Na tem prostoru bodo v soboto zvezčer predvajali filme o planinstvu, taborništvu in športu. V nedeljo dopoldne bo zborovanje otvoril predsednik Občinskega komiteja LMS Jesenice, nato pa bo imel slavnostni govor predsednik CK LMK Mika Tripalo. Na prireditvi bo sodeloval tudi znani alpinist Copov Joža, ki bo zabaval mladino s svojimi anekdotami.

Za prehrano je v se preskrbljeno. Oskrobo sta prevzeli dve trgovski podjetji iz Žirovnice. Taborišče bo imelo okoli 250 stotorov, kjer bo prenočevalo okoli 1150 ljudi. Posamezna gorenjska planinska društva bodo uredila taborišče, v katerem bo tudi 10 krovov, ki bodo skrbeli za toplo hranino. Prostor bo urejen že v soboto dopoldne, zadnji dan pred prijetkom pa bodo montirali še ozvočenje in telefonske zveze. Na prireditvenem prostoru bo tudij lezen oder za nastop zabavnega orkestra RTV Ljubljana. Promet bo urejen premostna milica. Parkirni prostor za tovornjake in večje avtomobile bo v Žirovnicu, medtem ko bodo kolossalni v vozniki motornih kolies lahko parkirali v neposredni bližini prireditvenega prostora.

USODNI KORAK

—Halt! Halt!— je odjeknil močan glas na meji med Avstrijo in Jugoslavijo v Karavankah, med Velikim in Malim Stolom.

Veter je zaviral. Zbirali so se temni oblaki, toda deček iz beograjskih ulic je nadaljeval svojo pot. Počasi se je plazil naprej. Ker je bil tokrat sam (s svojim spremjevalem je že večkrat prekorabil mejo), je v skalnatih vrhovih Karavank zašel, čeprav je menil, da si je pot že dobro zapomnil.

Boj z vetrom in dežjem, s strminami Stola in nevidnim graničarjem je trajal že skoraj pol drugo uro. Nenadoma se je znašel na robu prepada, za katerega ni vedel. Tudi roba ni videl. Stopil je, naredil zadnji korak in... omahnil. Globoko pod steno je bilo slišati top udarec... Zgodilo se je to v septembrski noči leta 1922. Prenehalo je biti sreč komaj — dvajsetletnega Dragoljuba Miljanovića.

Dragoljuba so Avstriji, ko mu je bilo šele trinajst let, odpeljali iz Beograda v taborske Heinrichsgrtin na Černi. Ko se je znašel na robu prepada, za katerega ni vedel KPJ, v letih 1921 in 1922 pa je bil sekretar SKOJ.

Preden je šel zadnji po ilegalni poti v strmine Stola, je bil na Dunaju na sestanku Mladinskega komiteja balkanskih narodov. Tam je poslušal poročilo sekretarja mlađinske Internationale in druge mladine, pa tudi sam je govoril o delu napredne jugoslovanske mladine.

Pestra je zgodovina Završnice

Ob vznožju Stola, nedaleč od železarskih Jesenic, se razprostira slikovita dolina Završnice. Majhen potoček, po katerem nosi dolina ime, spaja s svojim žuhorenjem ves ta del Gorenjske v skord, ki je vseh štirideset let spremjal borbo naprednih ljudi za svoje pravice.

Dolina Završnice je že od nekdaj vabilo v svoje okolje strelcev. Letos pa skupni izdatki prebivalstva še bolj naglo naraščajo, tako da je bilo v prvem tromesečju prodanega blaga za 3767 milijonov, v drugem tromesečju že za 4226 milijonov (za 459 milijonov več).

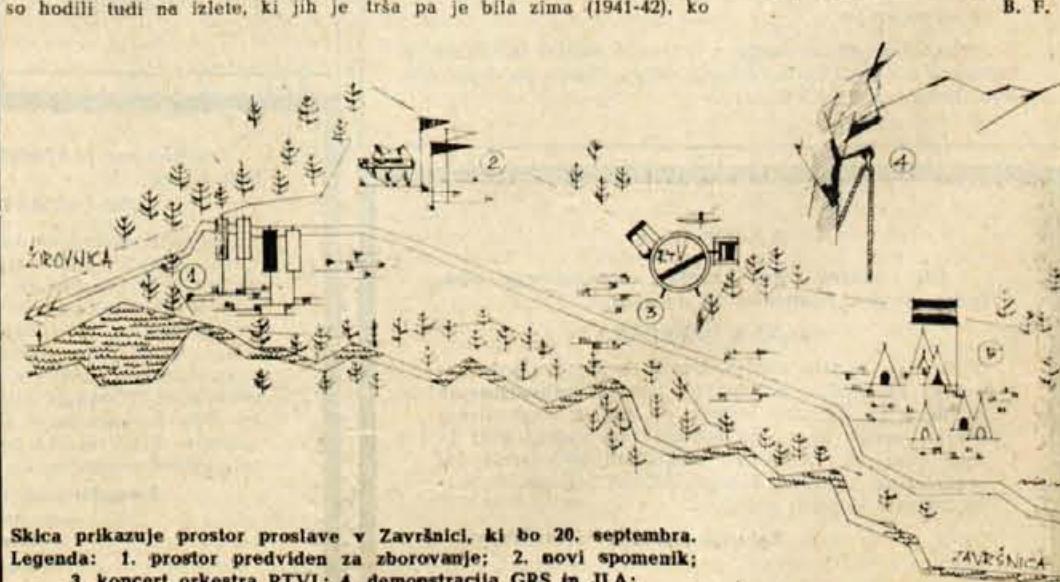
Dragoljuba so Avstriji, ko mu je bilo šele trinajst let,

odpeljali iz Beograda v taborske Heinrichsgrtin na Černi. Ko se je znašel na robu prepada, za katerega ni vedel KPJ, v letih 1921 in 1922 pa je bil sekretar SKOJ. Skratka, v Završnici so se zbirali delavci že skoraj pred 40 leti na množičnih sestankih v obliki izletov ali javnih manifestacij; bili so tudi manjši seslanki, ki so imeli značaj ilegalnega dela. Med drugim je bil že spomladi 1937. leta posvet predstavnikov Partije z vsega gornjega predela Gorenjske, katerega se je udeležil tudi Edvard Kardelj. Ze opoldan so odjeknili prvi strelji in huda borba je trajala pozno v noč. Kljub večkratni premoci sovražnika, so partizani izgubili le enega borca, medtem ko so Nemci utrpel precejne izgube.

Ko so utrli v zračnike, so se partizani umaknili. Stola pa dolini Ogrlice na planino pod Zeleznico in skozi Završnico pod Ajdino nad Potoki.

Ceta se je še tisto pomlad štirinajstno močno okreplila. 20. junija 1942 pa je bil pod Stolom ustavljeno Čankarjev bataljon.

B. F.

Skica prikazuje prostor proslave v Završnici, ki bo 20. septembra. Legenda: 1. prostor predviden za zborovanje; 2. novi spomenik; 3. koncert orkestra RTV; 4. demonstracija GRS in JLA; 5. tabor planincev.

KRAJN še vedno BREZ KINA

14. avgusta letos sem v 63. številki »Glasu Gorenjske« objavil beležko »Kranj brez kina«. Podpisal sem jo z običajno kratico — ik. Beležke nisem napisal, da bi pogarkoli osebno žalil, niti da bi pogarkoli zagovarjal. Napisal sem jo preprosto zato, da opozorim na dejstvo, da Kranj z 20.000 prebivalci zaradi adaptacije kino dvoran »Storžič«, nima stalnih kino predstav. Menim, da o tem dejstvu res ni bilo odveč spregovorit, čeprav priznam, kljub objavi beležke doslej ni bilo ničesar storjenega, da bi se stanje popravilo.

Ce sem v zapisku med drugim omenil tudi, da »se nekateri v interesu čiste umetnosti upirajo do volitev predvajanja filmov v Prešernovem gledališču«, sem to napisal samo zato, ker to ustreza resnici. V odgovoru na mojo beležko upravnim odbor Prešernovega gledališča sicer zanika, da bi »postavil strogo cenzuro« in visoko najemino, kar naj bi onemogočilo razgovore o uporabi dvoran PG za predvajanje filmov. Toda, kako naj si razlagamo sporočilo upravnega odbora Prešernovega gledališča kinematografskemu podjetju, da Umetniški svet PG predhodno dovoli samo tiste predstave, ki so na zadostnem umetniškem nivoju, drugače kot cenzuro? Cloveku ni treba biti pristranski, pa lahko vi di, da so takti pogoj v položaju, ko kinematografsko podjetje predvaja vsaj toliko filmov na leto, kolikor jih je uvoženih, povsem nesprejemljivi in nesmiseln. Ob tem naj samo še priponim, da v nobenem primeru nisem namenil primerjati amaterske dejavnosti.

Slavko Beznik

Tisto, kar me je predvsem napotilo, da napišem odgovor na odgovor, pa je ton, s katerim zaključuje UO Prešernovega gledališča razpravo o temi »Kranj brez kina«. Menim, da je zelo napačno, če nekdo poizkuša opravičiti sebe s tem, da udari drugega po glavi. Na ta način se sicer odpomore trenutni užaljenosti, problema pa se ne reši. Kljub žolčnim besedam, ki so bile — in ki morda še bodo — izrečene o problemih kranjskega kinematografa, je Kranj namreč še vedno brez kino dvoran. Zato bo treba v prihodeči verjetno več razumevanje in dobre volje v obeh strani, če bomo hoteli priti do sožitja. Prav tako, kot sta obe strani krivi, da do sožitja že ni prišlo doslej.

Kongres jugoslovanskih etnografov na Bledu

Odraz Narodnoosvobodilne borbe V FOLKLORI

Pod pokroviteljstvom Sveta za kulturno in prosveto LR Slovenije se je v ponedeljek, 14. septembra začel v prostorih Kazine na Bledu VI. kongres Zveze zdržanja folkloristov Jugoslavije, na katerem sodeluje okoli 130 delegatov in nekaj tujih gostov iz Nemčije, Češke in Madžarske. — Kongres je otvoril predsednik Zveze folkloristov profesor Miodrag Vasiljević, ki je tudi pozdravil zastopnika Sveta za kulturno in prosveto LRS Mateja Bora in zastopnike nekaterih kulturnih in znanstvenih ustanov ter zavodov. Kongres je trajal tri dni, včerajšnji dan pa je bil določen za letno skupščino Zveze zdržanja folkloristov Jugoslavije in za izlete v Begunje, Vrbo in Kranj. Kongres in skupščina bosta zaključila z delom danes s sejo novega Izvršnega odbora. Delegati kongresa so med bivanjem na Bledu obiskali tudi otok, v torek zvečer pa so priredili večer etnografskega filma.

Prvi dan kongresa je bil posvečen etnografskemu prikazu Gorenjske s posebnim ozirom na Ble in okolico. V 18. referativih smo spoznali najprej naseljevanje Gorenjske (Pavle Blaznik), željarstvo na Gorenjskem (Franjo Baš), ljudsko likovno umetnost na Gorenjskem (Emiljan Cevc), ljudsko kulturno v pozrem srednjem veku, kot nam jo prikazuje znana freska Sv. Nedelje v Cragrobu (Angelos Baš), zimske in pustne maske (Niko Kuret), pravljice in ljudsko pesništvo (Matičetov in Grafenauer), kratke poskocene pesmi v Sloveniji (Valens Vodušek), oblike plesa »stajriše na Gorenjskem (Marija Suštar), folklor v poeziji dr. Franceta Prešerna

(Trifun Djukić) itd. Posebej velja omeniti referat Zmage Kumrove »Življenje ljudske pesmi na Gorenjskem«, v katerem pravi, da je ljudska kultura odraz življenja in se vzporedno z njim tudi spreminja. Prav zato bo potrebno raziskati, koliko in kako vplivajo na narodno pesem na Gorenjskem nekateri pojavi sodobnega življenja, na primer radio. — Zmaga Kumar namreč v svojem referatu na osnovi nekaterih primerov z Gorenjske dokazuje, da narodna pesem kot življenjski pojav ne izumira, menjajo se le nekatere njene oblike.

Ponedeljkovi popoldanski referati so v glavnem obdelovali metode komparativnega raziskovanja folklora. On njih omenimo le referat nemškega gosta Ericha Seemanja »Nemška ljudska balada in slovenska pripovedana pesem«, v katerem pravi, da je le v ozkem sodelovanju med posameznimi narodi uspešno raziskovanje narodnih pesmi. Ker imajo Nemci in Slovenci skupno mejo, so stoljetja v obe smeri prehajali kulturni vplivi, pa tudi pesmi. V precej primerih je mogoče zato še pri sosedih najiti pojasnilo za nekatere primerke, ki so sicer zaviti v popolno temo. Nemški znanstvenik dokazuje, da vsebuje narodni oziroma ponaredeli pesmi s ciljem, da bodo čimveč ljudi za boj proti okupatorju. Ker je ta ideja pomnila sestavni del splošne ljudske misli, so tako pesmi široki sloji ljudi hitro sprejeli, postale so del ljudske književnosti, avtorja pa so sasoma pozabili. Mnoge pesmi so od prvotne avtorjeve formulacije preile skozi široko ljudsko redakcijo in dobile izrazite črte kolektivnega dela. Osnovna nit, ki se vleče skozi vse te pesmi, je borba za svobodo, v kateri so izklesani liki posameznikov ali kolektiva in formulirane osnovne težnje vodstva revolucije.

Omenimo še referat dr. Petra Vlahovića »Vloga posameznika pri ustvarjanju narodne poezije osvobodilnega boja«, v katerem pravi avtor, da je posameznik — ljudski pesnik dal vsebinsko narodni oziroma ponaredeli pesmi s ciljem, da bodo čimveč ljudi za boj proti okupatorju. Ker je ta ideja pomnila sestavni del splošne ljudske misli, so tako pesmi široki sloji ljudi hitro sprejeli, postale so del ljudske književnosti, avtorja pa so sasoma pozabili. Mnoge pesmi so od prvotne avtorjeve formulacije preile skozi široko ljudsko redakcijo in dobile izrazite črte kolektivnega dela. Osnovna nit, ki se vleče skozi vse te pesmi, je borba za svobodo, v kateri so izklesani liki posameznikov ali kolektiva in formulirane osnovne težnje vodstva revolucije.

A. T.

Kulture novice

• Zveza glasbenih umetnikov ter Zveza komponistov Jugoslavije bosta skupno s Komisijo za kulturne stike z inozemstvom organizirali v začetku prihodnjega leta vrsto predstav ob 150-letnici velikega poljskega skladatelja Friderika Chopina.

• V petek je odpotovala na Poljsko skupina jugoslovanskih glasbenih delavcev, ki bo sodelovala na festivalu sodobne glasbe — »Varšavska jesen«, ki bo končan 22. septembra.

• Pred kratkim je v neki londonski kliniki umrla znana filmska umetnica Kay Kendall. Igralka je bila starca komaj 32 let in je že dalj časa bolela za levkemijo. Pokojno umetnico bomo v kratkem gledali na našem repertoarju v filmu »Plesalke«.

S »Tugomerjem« je Cuvarjevo gledališče lani zaključilo gledališko sezono

DELO NI ZAMRLO niti v poletnih mesecih

V navadi je, da dejavnost naših Svobod in prosvetnih društev preko poletja močno upade. Izjemna utegnejo biti nekatere sekcije prosvetnih društev, ki se udeležejo tega ali onega kulturnega dogodka ali občasnega gostovanja doma ali celo v tujini. Vendar je najpogosteje sekso kulturno prosvetnega dela v poletnih mesecih takoj občutna, da jih smemo imenovati mrtvo sezono.

— In kaj je zahležila letos mrtva sezona?

Po nekaterih podatkih okrajnega Svetla Svobod in prosvetnih društev, so bili letosni poletni meseci, zlasti v primerjavi s prejšnjimi leti, na moč živahnji. Ker smo o nastopih in gostovanjih posameznih prosvetnih društev pred časom že poročali, se bomo po pot omejili zgolj na delo osrednjih kulturno-prosvetnih organov.

— Najpomembnejša ugodovitev je biti republiški tečaj, ki ga bodo tvorili člani pomembnejših organizacij in ustanov v radovljiski občini.

do 23. avgusta. Da bi okrepili vodstveni kader v naših društvih, se je na posredovanje okrajnega SSPD udeležilo teh tečajev iz kranjskega okraja 49 tečajnikov.

Tečaj za društvene predsednike in lajtnike je obiskovalo 16 ljudi, tečaj za vodje izobraževalnih oddelkov 11, tečaj za vodje delavskih in ljudskih univerz 1 in za predsednike teh izobraževalnih teles 1. Drugo oblike tečajev, in sicer za člane okrajnih svetov, se je udeležilo 5 ljudi: za dramski svet 3, za izobraževalni in glasbeni svet pa po 1 tečajnik. Razmeroma dobro udeležbo je zabeležil režiserki tečaj. Tečaj za režiserje — začetnike je obiskovalo 6 ljudi, za izkušene režiserje pa 9.

Sprito dosedanjih izkušenj, ki jih ima Zveza SPD s podobnimi tečajmi, je posvetila zlasti študijskemu programu in izboru predavačev in tečajnikov. Brez zadrege lahko torej trdimo, da je tečaj zabeležil lepe uspehe. Konč kongres tudi ne bo odveč pripomba, da

je vodstvo tečajev v Kopru povabilo tečajnike iz kranjskega okraja.

Tudi dramski svet okrajnega SSPD je že začel z delom. Doslej je imel dve seji, in sicer 3. in 10. septembra, na katerih so obnavljali program dela. Med drugimi sklepni je bil tudi ta, da bodo v okraju poživili lutkovno dejavnost. Zanimanja in možnosti ne manjka. Ostali program dela Svetla Svobod pa obsegata priprave na občne zbore prosvetnih društev, vzgojo kadrov, dalje vprašanje, kako zagotoviti v prosvetnem delovanju sodobno vsebino, sodelovanje z delavskimi univerzami in ustanavljanje klubov.

Med trenutno najvažnejša vprašanja na pragu sezone pa sodi temeljita priprava na občne zbore prosvetnih društev, ki naj bi bili v kranjskem okraju zaključeni do konca oktobra. Le s pravočasno izvedenimi in smotrnlimi občinskimi zbori, je moč zagotoviti družbenemu delu plodna tla.

S.

ČUFARJEVO GLEDALIŠČE pred novo sezono

USTAVILI SMO SE NA PRAGU NOVE SEZONE KULTURNO PROSVETNEGA DELA. TO JE TUDI VZROK, DA SMO UPRAVNiku IN UMETNIŠKEMU VODJI ČUFARJEVEGA GLEDALIŠČA NA JESENICAH, BOJANU ČEBULJU ZASTAVILI NEKAJ VPRAŠANJ V ZVEZI Z NOVO GLEDALIŠKO SEZONO. — V NADALJEVANJU OBJAVIMO ODГОВОР.

SPOSTOVANI TOVARIS UREDNIK, prejel sem Vaše pismo z vprašanjem, ki se nanaša na delo jeseniškega amaterskega gledališča. Na pragu nove sezone smo in prav rad odgovor na vprašanja v upanju, da boste z njimi zadovoljni! Vi in bračci, ki jim je pri srcu naše gledališče. — Najprej o repertoarnem načrtu.

Okvirni repertoarni načrt zajema 16 del, od katerih jih bomo uprizorili najmanj 8. Tvorijo ga preizkušena dramatska dela, saj za eksperimentiranje nimamo pogojev. — Iz slovenske dramatike smo izbrali Remčeve socialno drame »Magdal« in dramatizacijo znanega Tavčarjevega romana »Vloška kronika«. — Drobni koncesije bomo dali občinstvu s Finžgarjevo ljudsko igro »Divji lovec«, razen tega pa smo prihranili še prostor za morebitno slovensko novitetovo. Srbohrvaško dramatiko zastopa Držičeva komedija »Tripče de Utolče«, iz svezovne klasične pa smo izbrali Schillerjevo tragedijo »Marija Stuart« in Shakespearovo komedijo »Senkre noč«. Ostala dela predstavljajo tujo moderno dramatiko: ameriški komediji »Čez noč rojenas in »Kukavica«, francoska komedija »Pero« in ruskha komedija »Tuje dete«. — Resna dela pa so Garcie Lorce »Dom Bernarde Albes«, Gowd »Sauja«, Globoko so korenine, psihološka kriminalna drama »Kliči M. M. umor«, Lahole »Madeži na soncu« in krstna uprizoritev Kreftove dramatizacije Steinbeckove novele »Ljudje in miši« pod naslovom »Ljudje brez zemlje«. — Najmlajšim obiskovalcem se bomo oddelžili s pravljeno igro »Pepek«. Morebitne spremembe in dopolnitve reperitorja seveda niso izključene.

Z delom smo pričeli pre dne 1. septembra, čeprav še niso zbrani vsi igralci. — Minulo sezono smo namreč zaključili še v začetku avgusta. Hkrati se tudi pripravljamo na slavnostno akademijo 40. obljetnice jeseniške Svobode, ki bo v začetku oktobra. Akademijo naj bi bila nekaj povsem drugega kot dosedanje stereotipne predelitev teatrnosti. Razumljivo je torej, da zahlevajo takšne prireditve domača toliko časa kot gledališka premiera.

Otvoritvena premiera bo v prvi polovici oktobra, in sicer tragedija F. Schillerja »Marja Stuart«. Z njo bomo počastili 200-letnico

Bojan Cebulj

Radovljica dobi delavsko univerzo

V petek popoldne so se v Radovljici zbrali zastopniki raznih organizacij in podjetij in se posovljali o ustanovitvi Delavske univerze v radovljiski občini.

Ze lani je bil v Radovljici osnovan Center za izobraževanje odraslih, z namenom, da organizira predavanja in tečaje. Svojo namenovo je Center tudi v precejšnjem meri pridel izpolnjeval, saj je pridelil vrsto predavanj, tečaj za igralce, začetniški tečaj za nemški in angleški jezik ter tečaj za dopolnitve osemletne šolske obveznosti za odrasle. Na vseh tečajih je so delovalo preko 80 tečajnikov, kar je dokaz, da vlada zanje veliko zanimanje.

Klub temu pa se je pokazalo,

N. R.

TOMBOLA

Tistega dne popoldne sem kupil 20 tablic za kranjsko tombolo. Se pa že splača odjeti dva »jurčka« za Fičota — labko pa zadenem oba, ali pa vsaj enega in še enega Mopeda po vrhu, sem si mislil, saj me sreča še nikoli ni puštila na cedilu. (No, razen takrat, ko sem uzel Katro! Ampak, to vam povem samo nabo! Sicer pa, če se prav spominjam, smo se nekoč v Šoli učeli, da izjemne potrjujejo pravilo!)

Prepričan, da imam avto že v garaži, smo ga v soboto zvezč s prijatelji »Pri treh jurčkih« še malo skrnikli — potem pa je prišla tako težko pričakovana nedelja.

... Številka 17 ... Številka 85 ... Številka 3 ... Številka ...

Tombola!

Na oder sem prisopidal brez sukničja in s strganom straco, tako sem se moral prehrivati! Komisija je pregledala mojo tablico in ...

... zadel sem ga — Fiat 600! Fortune me torej tudi tokrat ni razočarala ...

Na drugega nisem več žaljal — in tudi ne na Mopedu. Veste, sem sila velikodusen in prvočim tudi drugim nekaj veselja!

Potem pa so se začeli križi in težave.

Fičo ni imel stanovanja, jaz pa ne šoferskega izpita!

Moral sem se »zapufati«. Najel sem posojilo in si omisliš lepo, svetlo, sila moderno garažo, tako, kot se spodobi za našega ljubljenčka.

Teža pa je bilo z šferskim izpitom. Moja stara butica mi je povsem odpovedala. Včasih v Šoli res nisem bil odličniak, pa sem se le nekako pretokkel — s popravnimi izpitimi in s podobnimi koristnimi pripomočki.

Zdaj pa si kar nisem mogoč zapomniti, kateri znak pomenu: »Voziti previdno!« in kateri »Ustavljanje prepovedano!« Po cele noči sva s Kattro sedela v kuhišnj — ona me je spraševala, jaz sem pa odgovarjal. Končno me je, po dveh mesecih trdega dela, prepričala, da vse znam.

O tem pa ni bila prepričana komisija. Trikrat sem »čeknil«, četrčič — sele potem, ko sem ugotovil, da imam pri tistih ljudeh, katerih beseda pri

Podmorski raziskovalci v svetu tišine

V Jugoslovanski mornarici je nekaj naših fantov, ki služijo vojaški rok in so v posebnih oddelkih, katerih glavna naloga je podmorsko raziskovanje

To so ljudje - žabe

Motorni čoln pušča za sabo skupinu za jomberke izpite tudi nekaj zaleže, nekega, že skoraj pozabljenega bratranca (»Če sedem let vse prav prideš«) — so mi zaupali tako težko pričakovano knjižico. Saj veste, kako je, ēe imat avto? Prijatelju (ki ga prej, ko še nisem bil motoriziran, skorajda nisem poznal) je sila težko odreči, ko te prosi, da bi ga zapeljal na Bled ali v Ljubljano (nujni opravki!). Tudi Katra, ki jo je prej zanimalo le gospodinjstvo in otroci — le sem pa tja je prebrala tudi kakšen podlistek v časopisu — mi je sedaj iz dneva v dan dopovedovala, da bi rada spoznala Bohinj, pa Kranjsko goro in Vršič — in celo morje mi je omenila.

Fičo je imel lepo, svetlo, moderno stanovanje, pa je bil sila malo doma. Jaz na sem imel Fičota in kopico prijateljev, pa sem kljub temu (ali morda prav zavoljo tega, kdo bi vedeli?) začel počasi dvojiti v svojo začitnico Fortuno, ki me je — vse je tako kazalo — izbrisala iz svojega spiska.

Nekega dne sem pozabil, da imajo tam, kjer so na cestah prečne bele črte, peči prednost. Preprosto: pozabil sem. Zbil sem prikupno mlado plavalisko. Odkrito vam povem, da mi je bilo zelo hudo! Milicnikom in sodnikom sem skrnili do povreditev, da je pozabljalost nekaj povsem narančega, da vsak človek včasih kaj pozabi — pa mi niso bili verjeti. Ker nisem imel toliko denarja, da bi plačal aenarno kazen, sem si moral speti »zapufati«. Za leto dni so mi vzel tudi voznisko dovoljenje. Katri tega nisem upal povedati.

Toda: »Jutri greva pa v Koper, kajne, ljubi moj možek!« Bila je sobota. Kako zdaj dopovedati ženi, da ne morem iiti. Nai ji je čem, da imam službo? Ali, da se ne počutim dobro in da bi bit rad doma? — Mejdus, če imaš avto, je pa res budič!

Le zakaj nisem tablice za tombolo, ki so mi prizadejale toliko težav, zmečkal in jih vrgel v Ščednik, še preden sem zadel »Fičota«!

Po toči zvoniti pa je prepozna...

P. P.

NA DANSKEM — NAJDALJŠI MOST NA SVETU

Na Danskom bodo zgradili najdaljši most na svetu. Njegova dolžina bo značila 22 km. Komisija je vladni priporočila, naj sprejme projekt cestnega in železničnega mostu z nadstropjem, ki bi povezal danski centralni otok Fionen z otokom Zeland in prestolnico. Železnice in avtomobili bodo imeli tako odprt pot iz Kopenhagena v vse dele države. Sedaj je potrebno samo še to, da vlada odobri ta načrt in da izda za gradnjo mostu potrebna sredstva, to je dva milijona danskih kron.

Most bo ponekod dosegel višino 67 metrov, tako da bodo pod njim lahko plule tudi največje ladje. Vsako ura bo lahko slo žez most 2.500 vozil. Menijo, da bo most do grajen do leta 1975.

To niso ljudje z drugega planeta, temveč skupina podmorskih raziskovalcev naše vojne mornarice. Po raziskovanju, ko so zopet v zbrali, bodo analizirali opravljeno akcijo in ocenili, kako je uspela. Bilo je naporno, ker morje ni vedno mirno, niti niso dani vedno najboljši pogoji. Razen tega je treba skrbno paziti na opremo in aparate, ki jim omogočajo, da lahko tudi po nekaj ur prežive v družbi podmorskih prebivalcev v morskih globinah.

Ljudi — žabe — čakajo iz dneva v dan nove akcije, nova presenečenja, in ne utegnejo mnogo razmišljati o tem, kar so preživel. Zato pustijo svoje doživljaje globoko v podzvesti, da se lahko mirno pripravijo na nove naloge.

Za ljudi — žabe — je jutri vedno bližje kot včeraj...

IZMENJAVA FILMOV MED ZDA IN SSSR

Sovjetski in ameriški liki sta v teh dneh obvestila svoje bralice o ameriško-sovjetski izmenji filmov. S programom, prikazanim v okviru te kulturne izmenje, bodo pričeli 10. novembra, in sicer z dvema svečanima premierama. V Moskvi bodo predvajali film »Martas, v Washingtonu pa »Zerjavlj lete«, filma, ki sta že davno obšla svet, a sta zaradi dolgotrajne hladne vojne z veliko zakasnitevjo prišla v glavnim mestih ZDA in Sovjetske zvezde.

Prebivalci Moskve si bodo v tem mesecu lahko ogledali tudi dokumentarne filme o Združenih državah Amerike. V desetih moskovskih kino dvoranah so začeli prikazovati filmske žurnale, dokumentarne in popularno-znanstvene filme, med katerimi so tudi filmski reporetaži o sovjetski razstavi v New Yorku, o obisku Mikojana in Kozlova v Ameriki in o Nixonovem obisku v Sovjetski zvezdi.

AVSTRALSKI ZNANSTVENIKI SO NAPovedali BOJ KENGURUJEM

Australski znanstveniki so se znašli pred težko nalogo: kako zmanjšati število kengurjev, ki se iz dneva v dan bolj razmnožujejo. Skupine kengurjev so postale prava nevarnost za odprtih ravninah in mnogih delih v notranjosti Avstralije, posebno v zapadnem Novem Južnem Welsu.

Eden od glavnih vzrokov, da se kengurji tako razmnožili, so ugodne letine.

Kengurji prinašajo veliko škodo pašnikom ovac. »Ni prostora za ovce in za kengurje,« je izjavil neki farmar.

Lov in postavljanje zank je malo vplivata na kengurje, zato je priskočila na pomoč Avstralska organizacija za znanstvena in industrijska raziskovanja, odnosno njena sekacija za vprašanja divjih živali.

Pričakujejo, da bo sleherna metoda, ki bo pomagala zmanjšati število kengurjev, naletela na ljubiteljih živali na oster protest. Sicer pa znanstveniki z gotovostjo trdijo, da ni nevarnosti, da bi kengurji izmrli.

Izolacija s pomočjo ,,kamnite volne“

eden od najvažnejših razstavnih predmetov na škotski industrijski razstavi, ki so ga odprli 3. septembra, je vsekakor material za izolacijo, napravljen iz dolomitskega kamna. Ta kamen, ki ga lomi v Argyllu na Skotskem, pomešajo z gline, nato pa ga topijo v visokih pečeh. Za sušenje in segrevanje potrebuje pet tednov. Dobiljeni produz, ki nosi trgovsko ime »Rakis«, uporablja za izolacijo v dveh atomskih elektrarnah na Skotskem — za reaktor v Dounreay in za menjalce toplotne v Hunterstonu. Trdijo, da je veliko povpraševanje po tem materialu v gradbeni industriji in ladjedelnih kah, kakor tudi pri izdelovanju

raznega potrošniškega blaga, kaj so električni štedilniki in hidraliki. Ta izolacijski material izdelujejo v 20 različnih oblikah.

KLJUČI VSEH DOB IN DEZEL

SLADEK DETERGENT

V laboratoriju Hebrejske univerze v Jeruzalemu so pred kratkim izdelali nov detergent, napravljen na bazi sladkorja, a ima druga svojstva kot vsa dosedanja podobna sredstva. Ta sladkor, ki služi za proizvodnjo sredstev za čiščenje, se prav tako uporablja tudi v industriji prehrabnih predmetov. Kot trdijo strokovnjaki, je potniška letala prelepoti že 3200 kilometrov na uro.

nikov, v pol ure prelete Atlantik. Te prognose izhajajo iz analize ameriških proizvajalcev letal in raket, ki objavljajo svoje članke v »Journal du Commerce«. Kot piše ta časopis, strokovnjaki že sedaj delajo načrt za izdelek nadzvočnih potniških letal. Po podatkih, ki jih objavlja »Convair«, bodo novi projekti že v letu 1965 leteli s hitrostjo 2240 kilometrov na uro, v letu 1970 pa bodo do potniška letala prelepoti že 3200 kilometrov na uro.

MATI KORAJZA

NA FILMSKEM PLATNU

»Mati Korajza«, imajo nekateri za najboljšo drama Berta Brechta in so jo v zadnjih nekaj letih igrali na vseh velikih evropskih odrih. V Vzhodni Nemčiji bodo drama prenesli v afilm. Glavno vlogo bo igrala Brechova vdova Helene Weigel.

NADZVOČNA POTNIŠKA LETALA

V LETU 1965

Potniška letala bodo že v prihodnjih desetih letih lahko opravila pot od New Yorka do Londona v dveh urah. V prihodnjih 15 do 20 letih pa bodo pošlene rakete za prevažanje materiala in mogoče tudi pot

Prebivalci Münchenja Heinrich Pankofter je komaj pred petimi leti pričel zbirati raznovrstne ključe in si je v razmeroma kratkem času nabavil bogato in originalno zbirko. Ima ključe raznovrstnih oblik še iz časa pred našim štetjem, nadalje ključe, dolgi tudi po trideset centimetrov, ključe kot lepoljeno okrasce, predelane iz prstanov itd. Na slike vidi zbiratelja, katero ponosno stoji pred delom svojega bogastva, ki ga občudujejo številni obiskovalci.

Oblike - iz aluminija

Nekemu fiziku iz Manchesterja je uspelo po številnih poizkusih dabant tenak in prožen material, izdelati iz aluminija, ki ga so uporabili za izdelavo ženskega in moškega oblačila. Fizik Howard Rhees je javnost seznanil s svojim izumom na letni skupščini Britanskega združenja za napredek znanosti. To je material s kovinskimi sijajem, podoben svill, ki bi, uporabljen za oblike, pozimir varoval pred mrazom, poleti pa pred vročino. Ta svetli kovinski material bo zelo

ZADNJA SЛИKA JEANA BEHRA

To je poslednja slika nesrečnega francoskega avtomobilskega dirkača. Poldeset minut kasneje je bil že mrtev. Njegov psik je bil pred startom usodne dirke skočil na avtomobil svojega gospodarja, kot bi vedel, da se mora še izvrzgan.